

ALGÈRIA VOTA PER LA REFORMA POLÍTICA

De nou, la Casbah

Algèria votà, dijous, unes reformes que la menen per la via de l'obertura política. El pluralisme polític i informatiu té, a partir d'ara, la porta oberta en un dels més grans països d'Àfrica i del món musulmà.

Vicent Partal

A les acaballes del franquisme, amb la mort del dictador, molts vam veure en tumultuoses sessions cinematogràfiques, per primera vegada, la Casbah de l'Alger. De la mà de Gilles Pontecorvo, ens convertírem en admiradors d'una revolució mítica: la que un 3 de juliol de 1962 proclamava la independència d'allò que abans no era sinó França. Entre l'«¡Algèria francesa!», cridat històricament a l'hexàgon per totes les forces polítiques, i la bandera verda i blanca hissada sobre el desert hi va haver, pel mig, molts esdeveniments. Alguns d'ells retratats en la pel·lícula.

Entre els més impressionants hi havia la ferotge resistència de la Casbah —aquest conjunt entremaliat de cases i casetes arrupides al voltant de la ciutatella, que els francesos intentaven

violentar una vegada i una altra. Allà el crit acompassat de les dones ressonava per diverses raons. En una escena, alegre, perquè dos xicots decidien casar-s'hi i ho feien sense reconèixer l'autoritat francesa i amb la benedicció laica del Front d'Alliberament Nacional. En altres escenes els crits eren de dolor per la mort de companys i amics metrallats per tropes que, com hem descobert molts anys després, eren capitanejades per elements com Jean Marie Le Pen. En una, o en una altra ocasió, la Casbah —l'espai físic— esdevenia l'actor principal de la revolta.

D'aquella pel·lícula, però, els minuts més colpidors eren els últims. L'exèrcit francès eliminava sense contemplacions les últimes restes de lluita armada a l'interior de la ciutat. *La batalla de Argel* (nom de la pel·lícula i també nom clau donat pel general Massu a l'operació d'extermini de les forces nacionalistes), era considerada oficial-

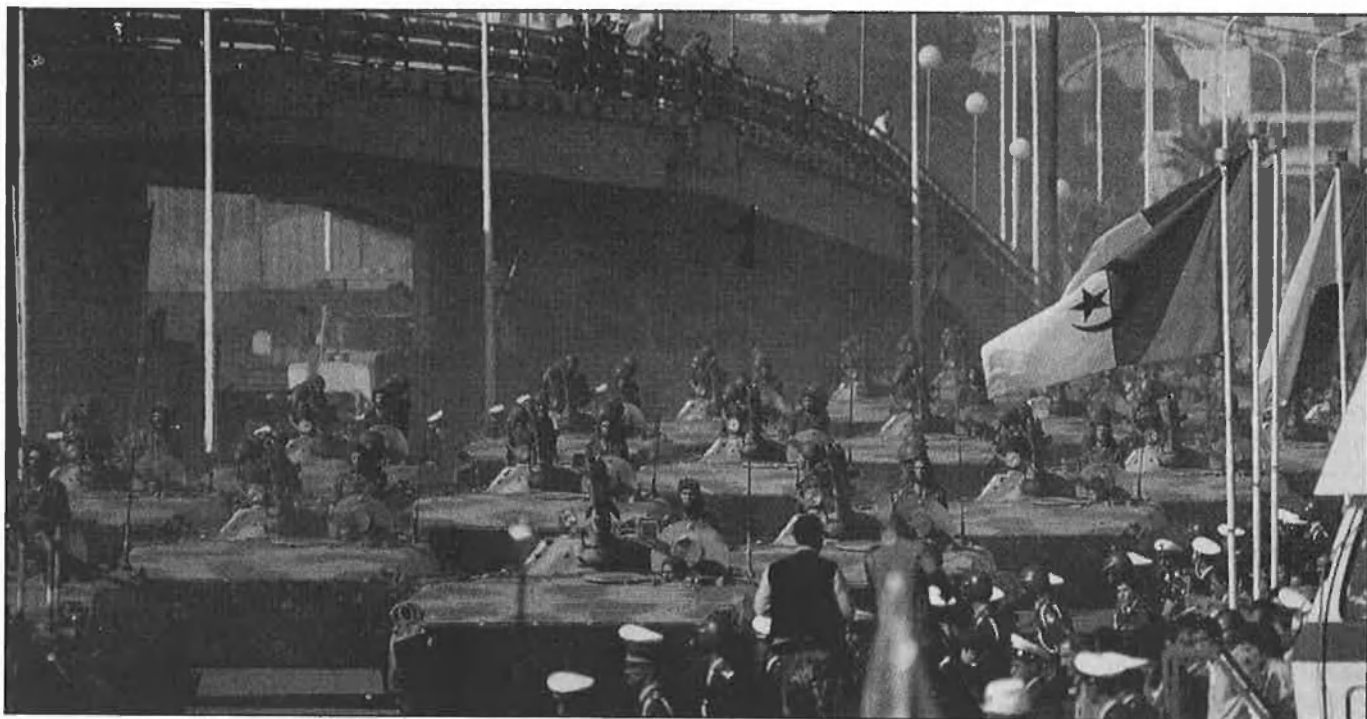
Chadli Benjedid, ratificat.

ment acabada. Però, als pocs segons, un cartell remetia a uns mesos més endavant i esclatava una autèntica orgia de banderes, danses i triomf. Les dones ballaven embolicades en verd i blanc davant els astorats tancs d'uns francesos que, almenys en la versió Pontecorvo, havien oblidat que en política alguns morts tenen massa bona salut i es venguen amb la victòria. Aquells terroristes exterminats per la metròpoli amb granades llançades dins petites habitacions no saberen mai que havien guanyat la guerra. Però els francesos sí.

Els francesos i, segurament també, aquells que van portar el FAN al go-

Una població en constant creixement, principal problema estructural d'Algèria.

La nova constitució redueix el paper de l'exèrcit en la vida del país.

vern del país i els que encara són al capdavant. Perquè el referèndum de dijous passat s'explica —com tot el procés en el qual és immers— en funció de l'altra revolta: una que sacsejà la casbah de nou el 5 d'octubre de l'any passat, la revolta de la sèmola.

500 algerians morts, en aquella ocasió, van ser molta gent. El país mític que retratà Pontecorvo es va ensorrar d'un bac. Navegant en l'onada del partit únic des de 1962, Algèria no ha sabut respondre de manera eficaç al repte econòmic ni al brutal creixement demogràfic. Una dada només: cada any ixen de les universitats algerianes 180.000 bons professionals. 80.000, automàticament, van a l'atur; 45.000 a treballar en una administració burocratitzada fins a uns límits grotescos. La resta busca fortuna en l'agricultura o en una potent indústria cada dia més tocada per la manca de divises i la dificultat de canviar la maquinària.

La revolta de la sèmola, (el crit indignat d'una població que no tenia ja ni per a elaborar, amb sèmola, el tradicional cus-cus), es va comentar aleshores, venia com caiguda del cel a l'home fort d'Algèria, el president Chadli Benjedid. Ningú, el mes d'octubre, hauria cregut possible que aquella ràbia dels famolencs, aquella exigència elemental de menjar, poguera conduir a res de bo. Els tancs es van limitar a netejar uns carrers ja cansats de tants anys de retòrica.

En canvi, Benjedid va aprofitar l'ocasió. Segurament va recordar a la

vella guàrdia de partidaris de Bumedian que la revolta no s'apaga ni quan ho sembla. I va proposar, des de la televisió nacional, canvis de gran transcendència en l'estructura del país.

El 3 de novembre els electors van decidir que volien seguir el camí traçat per Chadli. Un mes i dinou dies després, el ratificaven com a president de la república. Dijous passat, de nou van anar a votar la reforma constitucional. El sí va ser massiu, tot i que l'abstenció va ser alta, comparada amb els comicis anteriors. Algèria ha girat pàgina.

Una nova constitució

En síntesi el nou text constitucional inclou el pluripartidisme, suprimeix les referències —abans omnipresents— a la Carta Nacional (el document ideològic del Front d'Alliberament Nacional) i al mateix FAN, elimina les referències al «camí irreversible al socialisme» i obre la mà a una discreta islamització de la vida algeriana. També redueix el paper de l'exèrcit, que a partir d'ara es limitarà a vetllar per la seguretat del país.

De debò, el punt més important és l'article 40, que anuncia la possibilitat de crear i organitzar partits polítics. En el document es parla d'associacions però ha quedat clar que diu partits.

Aquest serà l'indicador real de si la reforma és sincera o respon només a la por de la casbah. Perquè partits, a Algèria, n'hi ha.

Hi ha el prohibit Partit Comunista. Aquests han estat d'acord amb la reforma de la constitució, tot i criticar-ne alguns aspectes, principalment la reducció de la importància política de l'exèrcit i les nul·les referències a la coexistència al país de dues nacions distintes —la dels àrabs i la dels berbers.

Precisament, els berbers han estat els primers a organitzar-se en un partit, la Unió per la Cultura i la Democràcia. El moviment berber, com és lògic, ha centrat les seues crítiques al projecte en el fet que l'estat algerià no els reconegua cap dret polític ni educatiu.

Finalment, l'altre gran possible partit és el dels integristes musulmans. Aquests han portat molts maldecaps en els últims temps a les autoritats. I ara diuen que encara no ha estat donat a l'Islam el lloc que li correspon en la vida pública, tot i que consideren el nou text com un important pas endavant.

El quart dels nous partits és exactament el que fins ara era l'únic: el Front d'Alliberament Nacional. El FAN ha dit que la nova constitució no representa cap renúncia a les «opcions fonamentals» del país. Però és l'únic que ho ha entès així. Ara haurà d'afrontar un repte que mai li havia estat llançat: governar amb la crítica d'altres grups polítics.

Si ho aconsegueix, Algèria pot tornar a recuperar un poc de la imatge mítica que va guanyar els llargs dies de principi dels 60. Però no cal enganyar-se, aquest és un repte difícil per a la casbah, que derrotà el mateix general De Gaulle. Fins i tot. □